

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА**

Верлос Наталя Володимирівна
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
дисципліни
«Конституційна юстиція в Україні»

Запоріжжя 2023

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конституційна юстиція – поняття, яке вживається для позначення судів спеціальної (конституційної) юрисдикції або судів загальної юрисдикції та їхніх функцій щодо вирішення питання відповідності різних нормативно-правових актів або тільки законодавчих актів конституції.

Створення єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні вважається одним із найважливіших актів становлення України як правової, демократичної держави, вагомим кроком до побудови громадянського суспільства, входження до європейської та світової спільноти.

Саме цим і зумовлена необхідність запровадження курсу „Конституційна юстиція в Україні” для студентів, що навчаються в магістратурі юридичного факультету.

Вивчення даного має на меті ознайомлення студентів у доступній для сприйняття та засвоєння формі з найважливішими теоретичними основами конституційної юстиції в Україні, оскільки цінність кожної конституції визначається в решті решт, як вона діє, як гарантує проголошені нею цінності.

Завданням курсу „Конституційна юстиція в Україні” є:

- надання базових знань щодо питань конституційної юстиції в Україні;
- пояснення сутності і ознаки конституційного контролю в Україні;
- розглянути організаційну структуру Конституційного Суду України;
- надання порівняльного аналізу моделей конституційного контролю зарубіжних країн та України

Після вивчення курсу “конституційна юстиція” необхідно знати:

- поняття та види конституційного контролю в Україні;
- місце Конституційного Суду України в системі судів загальної юрисдикції”
- конституційно-правові засади організації та діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції – Конституційного Суду України;
- поняття, правову природу та юридичну силу актів Конституційного Суду України;
- механізм виконання рішень Конституційного Суду України;
- основні тенденції розвитку конституційного правосуддя в умовах розвитку України як незалежної, демократичної, правової держави.

Після вивчення курсу “конституційна юстиція” також необхідно уміти:

- користуватися понятійним апаратом в сфері конституційного правосуддя;
- застосовувати на практиці положення щодо реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина в Україні на міжнародному рівні;
- проводити порівняльний аналіз розвитку конституційної юстиції в Україні та зарубіжних країнах;
- розмежовувати компетенцію органів державної влади в зарубіжних країнах;

- готувати доповіді та реферати з тем, зазначених в програмі курсу.

Практичне заняття № 1

Тема заняття:

Конституційний контроль в Україні: генезис, розвиток, моделі та види.

Мета заняття: з'ясувати питання щодо генезису, розвитку та видів конституційного контролю.

Час: 2 години.

1. Визначення поняття конституційної юстиції в Україні.
2. Передумови виникнення конституційного контролю в світі.
3. Розвиток конституційного контролю в контексті становлення правової державності в Україні.
4. Основні моделі конституційного контролю:
 - американська модель;
 - європейська модель;
 - змішана модель.
5. Критерії класифікації та види конституційного контролю.

В першому питанні визначити поняття конституційної юстиції в Україні. Проаналізувати теоретичні підвалини співвідношення понять: „юридична юстиція” та „юридична юрисдикція”.

У другому питанні розглянути передумови виникнення конституційного контролю в світі. Зауважити що виникнення конституційної юрисдикції пов'язують з діяльністю в ХУІІ ст. Таємної Ради при британському монархові.

У наступному питанні розглянути розвиток конституційного контролю в контексті становлення правової державності в Україні. Періоди розвитку конституційного контролю в Україні.

У четвертому питанні виділити основні моделі конституційного контролю: американська модель, європейська модель, змішана модель. Проаналізувати ці моделі у порівнянні один з одним.

У наступному питанні виділити критерії класифікації конституційного контролю: за часом здійснення, за правовими наслідками, за обов'язковістю проведення, за способом проведення, за підставами перевірки, опосередкований та побічний нормативний контроль, нормативна перевірка та офіційне тлумачення. Види конституційного контролю: консультативний і установчий, обов'язковий і факультативний, абстрактний і конкретний тощо.

Література:

Основна література:

1. Лінецький С.В., Мельник М.І., Рішелюк А.М.. Конституційне законодавство України (законодавчі акти, коментар, офіційне тлумачення): Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 2000. – 896 с.
2. Савенко М. Генезис конституційного контролю в Україні // Актуальні проблеми правознавства. – Тернопіль, 2002. – Вип. 4. – С.129-138
3. Скомороха В.Є. Проблеми вдосконалення наукового інструментарію аналізу конституційної юрисдикції в Україні // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці, 2003. – Вип. 180. – С.18-24.
4. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. – К.: Школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література:

1. Глотова О. С. Понятие, возможности и пределы конституционного контроля // Право и политика. – 2002. – № 6. – С. 4 – 7.
2. Конституционный контроль на рубеже веков : актуальные проблемы и перспективы развития: Междунар. науч.-практич. конф./ Ред. А.В. Юшин; Вступ. ст. И. Смирнова, В.А. Григорьева.-Тирасполь, 2004.-532 с.
3. Кравец И. А. О правовой природе конституционной герменевтики // Право и политика. – 2003. – № 1. – С. 15 – 18.
4. Орзіх М. Міжнародна конференція з проблем конституціоналізму та конституційної юстиції // Право України. – 2001. – №1. – С.21-28.
5. Пелих Н. Конституційний судовий гарант конституційного ладу в Україні//Підприємництво, господарство і право/Спілка юристів України; І-т держави і права; НАН України. - 2005.-№3.-С.37-39.
- 6.Полешко А. Сучасний конституціоналізм та конституційна юстиція (з міжнародної конференції) // Право України. – 2000. – №12. – С.139.
- 7.Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
- 8.Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
9. Цалиев А.М. Совершенствование законодательства - важнейшее условие организации и деятельности конституционных (уставных) судов//Государственная власть и местное самоуправление. - 2006. - № 1.- С. 12-14.
10. Чиркин В.Е. Об объекте конституционного регулирования//Государство и право/Рос. акад. наук.-2005.-№ 4.-С.5-8.

Практичне заняття № 2

Тема заняття:

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.

Мета заняття: розкрити роль та місце в державному механізмі Конституційного Суду України — єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні.

Час: 2 години.

1. Місце Конституційного Суду України в системі поділу влади.
2. Поняття та принципи діяльності Конституційного Суду України як органу судової влади.
3. Функції Конституційного Суду України.
4. Основні напрямки діяльності та межі повноважень Конституційного Суду України.

У першому питанні розглянути місце Конституційного Суду України в системі поділу влади. Дати поняття Конституційного Суду України. Проаналізувати статтю 1 Закону „Про Конституційний Суд України”: „Конституційний Суд України — єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні”.

Принципи діяльності Конституційного Суду України як органу судової влади: верховенства права, незалежності, колегіальності, рівноправності, гласності, повноти і всебічності розгляду справ та обґрунтованість прийнятих ним рішень.

Проаналізувати статтю 4 Закону „Про Конституційний Суд України”: „Діяльність Конституційного Суду України ґрунтується на принципах верховенства права, незалежності, колегіальності, рівноправності суддів, гласності, повного і всебічного розгляду справ та обґрунтованості прийнятих ним рішень”.

Функції Конституційного Суду України: конституційного контролю, інтеграційна, координаційна, правотворча, політична, соціальна, економічна, з розвитку культури.

Основні напрямки діяльності та межі повноважень Конституційного Суду України.

Конституційний Суд України приймає рішення та дає висновки у справах щодо:

1) конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

3) додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту в межах, визначених статтями 111 та 151 Конституції України ;

4) офіційного тлумачення Конституції та законів України.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).
3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).

Додаткова література:

1. Пелих Н. Конституційний судовий гарант конституційного ладу в Україні//Підприємництво, господарство і право/Спілка юристів України; І-т держави і права; НАН України. - 2005.-№3.-С.37-39.
2. Пушкіна О.В. Органи державної влади в Україні та захист прав людини: Конституційний Суд України//Держава і право: Юридичні і політичні науки/Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.-2005.-Вип.28.-С.213-221.
3. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
4. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
5. Скомороха В.Є. Конституційний Суд України: завдання та ефективність діяльності//Вип. 14:Правова держава.-К.,2003.-С.143-154.
6. Слиденко И.Д. Орган Конституционного контроля в системе конституционных гарантий прав и свобод человека и гражданина. Проблемы позиционирования и функционирования //Конституционные права и свободы человека и гражданина как высшая ценность демократического правового государства.-Тирасполь,2005.-С.149-153.
7. Слиденко И.Д., Тарибо Е.В. Судебные доктрины и практика Конституционного суда РФ//Право и политика.-2005.-№ 2.-С.118-122.

8. Тесленко М.В. Судебный конституционный контроль в Украине: Монография. Вступ. статья В.Ф. Погорилко. – К.: Ин-т государства и права им. В.М. Кореукого НАН Украины, 2001. – 344 с.
9. Чаюн М.Г., Кириченко Ю.М. Правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях і висновках (1997 – 2003 роки). – К.: Атака, 2003. – 336 с.
10. Цалиев А.М. Совершенствование законодательства - важнейшее условие организации и деятельности конституционных (уставных) судов//Государственная власть и местное самоуправление. - 2006.-№ 1.- С. 12-14.

Практичне заняття № 3

Тема заняття:

Порядок формування, структура, організація та діяльність Конституційного Суду України.

Мета заняття: проаналізувати порядок формування, структуру, організацію та діяльність Конституційного Суду України.

Час: 1 години.

1. Порядок формування складу Конституційного Суду України в контексті конституційної реформи.
2. Організація та діяльність Конституційного Суду України.
3. Посадові особи Конституційного Суду України.

Розглянути питання про порядок формування складу Конституційного Суду України в контексті конституційної реформи. Проаналізувати розділ XII Конституції України. Конституційний Суд України складається з вісімнадцяти суддів Конституційного Суду України.

Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду України.

У наступному питанні слід розглянути питання про організацію та діяльність Конституційного Суду України. Фінансування Конституційного Суду України.

Слід визначити що таке колегія суддів, постійні комісії, тимчасові комісії, апарат, секретаріат, архів, бібліотека, друкований орган Конституційного Суду України. Розглянути питання структури Конституційного Суду України.

У наступному питанні слід розглянути питання яке стосується посадових осіб Конституційного Суду України: голови, заступників голови, секретарів, керівника Секретаріату.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).
3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).

4. Скомороха В.Є. Проблеми вдосконалення наукового інструментарію аналізу конституційної юрисдикції в Україні // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці, 2003. – Вип. 180. – С.18-24.

Додаткова література:

1. Пелих Н. Конституційний судовий гарант конституційного ладу в Україні//Підприємництво, господарство і право/Спілка юристів України; І-т держави і права; НАН України. - 2005.-№3.-С.37-39.
2. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
3. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
4. Скомороха В.Є. Конституційний Суд України: завдання та ефективність діяльності//Вип. 14:Правова держава. - К.,2003.-С.143-154.
5. Слиденко И.Д., Тарибо Е.В. Судебные доктрины и практика Конституционного суда РФ//Право и политика.-2005.-№ 2.-С.118-122.
6. Тесленко М.В. Судебный конституционный контроль в Украине: Монография. Вступ. статья В.Ф. Погорилко. – К.: Ин-т государства и права им. В.М. Кореуко НАН Украины, 2001. – 344 с.
7. Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К., 1997. – 20 с.
8. Цалиев А.М. Совершенствование законодательства - важнейшее условие организации и деятельности конституционных (уставных) судов//Государственная власть и местное самоуправление. - 2006.-№ 1.- С. 12-14.

Практичне заняття № 4

Тема заняття:

Конституційно–правовий статус суддів Конституційного Суду України.

Мета заняття: проаналізувати конституційно–правовий статус суддів Конституційного Суду України.

Час: 1 години.

1. Вимоги до кандидата на посаду судді Конституційного Суду України,
2. Гарантії діяльності суддів Конституційного Суду України.
3. Повноваження судді Конституційного Суду України.
4. Голова Конституційного Суду України: вибори, повноваження та звільнення з посади.

У першому питанні розглянути вимоги до кандидата на посаду судді Конституційного Суду України. Порядок призначення суддів Конституційного Суду України. Заповнення вакансій при відбутті судді. Присяга судді Конституційного Суду. Строки повноважень судді. Права і обов'язки суддів.

У другому питанні слід проаналізувати гарантії діяльності суддів Конституційного Суду України. Незалежність суддів. Недоторканість особи судді. Соціальне та побутове забезпечення суддів.

У третьому питанні з'ясувати наступний обсяг питань : повноваження та припинення повноважень судді Конституційного Суду України, строк повноваження судді Конституційного Суду України, обмеження щодо судів Конституційного Суду України.

У наступному питанні приділити увагу питанню що стосується правовому статусу Голови Конституційного Суду України: вибори, повноваження та звільнення з посади.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).
3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).

4. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. – К.: Школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література:

1. Пушкіна О.В. Органи державної влади в Україні та захист прав людини: Конституційний Суд України//Держава і право: Юридичні і політичні науки/Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.-2005.-Вип.28.-С.213-221.
2. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
3. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
4. Слиденко И.Д., Тарибо Е.В. Судебные доктрины и практика Конституционного суда РФ//Право и политика.-2005.-№ 2.-С.118-122.
5. Тесленко М.В. Судебный конституционный контроль в Украине: Монография. Вступ. стаття В.Ф. Погорилко. – К.: Ін-т державства и права им. В.М. Кореукого НАН Украины, 2001. – 344 с.
6. Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К., 1997. – 20 с.

Практичне заняття № 5

Тема заняття:

Конституційний процес.

Мета заняття: розібратись в суті конституційного процесу.

Час: 4 години.

1. Поняття конституційного судочинства.
2. Види проваджень.
3. Учасники конституційного судочинства.
4. Строки конституційного провадження.
5. Стадії конституційного судочинства.

У першому питанні розкрити поняття конституційного судочинства. Порівняти наступні теоретичні поняття: конституційний процес, конституційне судочинство та конституційне провадження.

У наступному питанні розглянути види проваджень. Провадження за загальними правилами та особливе провадження.

Проаналізувати права та обов'язки учасників конституційного судочинства. Розглянути питання про суб'єкти права на конституційне подання, конституційне звернення.

У наступному питанні проаналізувати статтю 57 Закону „Про Конституційний Суд України” в якій встановлюються строки конституційного провадження.

У наступному питанні розкрити сутність стадій конституційного судочинства. Звернення в Конституційний Суд України. Дати визначення конституційному поданню та конституційному зверненню. Попередній розгляд подань і звернень у Конституційному Суді України. Провадження у справах у Конституційному Суді України щодо яких відкрито конституційне провадження. Прийняття рішень і висновків Конституційним Судом України.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).

3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).
4. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. – К.: Школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література:

1. Конституционный судебный процесс: Учебник для вузов/ Отв. ред. М.С. Саликов. - М.: НОРМА, 2003.-416 с.
2. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
3. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
4. Скомороха В.Є. Конституційний Суд України: завдання та ефективність діяльності//Вип. 14:Правова держава.-К.,2003.-С.143-154.
5. Тесленко М.В. Судебный конституционный контроль в Украине: Монография. Вступ. статья В.Ф. Погорилко. – К.: Ин-т государства и права им. В.М. Кореукого НАН Украины, 2001. – 344 с.
6. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції. – К.: Український центр правничих студій, 2001. – 302 с.
7. Шевчук С. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду України у контексті доктрини судового прецеденту // Право України. – 2000. – №2. – С.45-48.
8. Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К., 1997. – 20 с.

Практичне заняття № 6

Тема заняття:

Правова природа та види актів Конституційного Суду України.

Мета заняття: проаналізувати правову природу та розглянути види актів Конституційного Суду України.

Час: 2 години.

1. Поняття та види актів Конституційного Суду України.
2. Правова природа актів Конституційного Суду України.
3. Правові позиції Конституційного Суду України.
4. Механізм виконання актів Конституційного Суду України.

У першому питанні необхідно дати поняття актів Конституційного Суду України та розглянути види актів Конституційного Суду України. Проаналізувати питання щодо правової природи рішень Конституційного Суду України. Розібратись з питанням що стосується змісту рішень Конституційного Суду України.

У наступному питанні розглянути питання щодо юридичної сили актів Конституційного Суду України.

У третьому питанні визначити поняття правових позицій Конституційного Суду України. питання коли формується правові позиції Конституційного Суду України. Види правових позицій.

У наступному питанні розглянути механізм виконання рішень і висновків Конституційного Суду України. Порядок і строки його виконання. Проаналізувати ст. 70 Закону „Про Конституційний Суд України” в якій фрагментарно визначається механізм виконання актів Конституційного Суду України.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).
3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).

4. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. – К.: Школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література:

1. Конституционный судебный процесс: Учебник для вузов/ Отв. ред. М.С. Саликов. - М.: НОРМА, 2003.-416 с.
2. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
3. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
4. Тодика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: Монографія. – Х.: Факт, 2001. – 328 с.
5. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції. – К.: Український центр правничих студій, 2001. – 302 с.
6. Шевчук С. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду України у контексті доктрини судового прецеденту // Право України. – 2000. – №2. – С.45-48.
7. Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К., 1997. – 20 с.

Практичне заняття № 7

Тема заняття:

Особливості конституційного провадження.

Мета заняття: розібратися в особливостях конституційного провадження.

Час: 2 години.

1. Особливості конституційного провадження щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

2. Особливості провадження у справах щодо конституційності правових актів, що спір стосовно повноважень конституційних органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування.

3. Особливості провадження у справах щодо конституційності актів про призначення виборів, всеукраїнського референдуму чи місцевого референдуму в автономній Республіці Крим.

4. Провадження у справах щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України.

У першому питанні розглянути предмет розгляду категорії справ щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Крім цього необхідно розглянути ряд питань: Суб'єкти звернення. Участь у конституційному провадженні цієї категорії справ. Рішення у справах. Критерій допустимості.

У наступному питанні розглянути предмет розгляду категорії справ щодо конституційності правових актів, що спір стосовно повноважень конституційних органів державної влади України, органів влади автономної республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Крім цього необхідно розглянути ряд питань: Суб'єкти звернення. Участь у конституційному провадженні цієї категорії справ. Рішення у справах. Критерій допустимості.

У третьому питанні розглянути предмет розгляду категорії справ щодо конституційності актів про призначення виборів, всеукраїнського референдуму чи місцевого референдуму в автономній Республіці Крим. Крім цього необхідно розглянути ряд питань: Суб'єкти звернення. Участь у конституційному провадженні цієї категорії справ. Рішення у справах. Критерій допустимості.

У наступному питанні розглянути питання щодо провадження у справах щодо офіційного тлумачення Конституції та законів України. Об'єкт розгляду.

Суб'єкти звернення. Порядок відкриття конституційного провадження. Критерії допустимості розгляду у цій категорії справ.

Література:

Основна література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141 (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” // Відомості Верховної ради України. – 1996. – №49. – Ст.272 (зі змінами та доповненнями).
3. Регламент Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. – 1997. – №1. – С.66-96 (зі змінами та доповненнями).
4. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: Навч. посіб. – К.: Школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література:

1. Конституционный судебный процесс: Учебник для вузов/ Отв. ред. М.С. Саликов. - М.: НОРМА, 2003.-416 с.
2. Пушкіна О.В. Органи державної влади в Україні та захист прав людини: Конституційний Суд України//Держава і право: Юридичні і політичні науки/Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.-2005.-Вип.28.-С.213-221.
3. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України. – 2000. – №12. – С.3-8.
4. Скомороха В. Конституційне правосуддя – веління часу // Право України. – 2001. – №10. – С.3-7.
5. Слиденко И.Д. Орган Конституционного контроля в системе конституционных гарантий прав и свобод человека и гражданина. Проблемы позиционирования и функционирования //Конституционные права и свободы человека и гражданина как высшая ценность демократического правового государства.-Тирасполь,2005.-С.149-153.
6. Тодика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: Монографія. – Х.: Факт, 2001. – 328 с.
7. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції. – К.: Український центр правничих студій, 2001. – 302 с.
8. Шевчук С. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду України у контексті доктрини судового прецеденту // Право України. – 2000. – №2. – С.45-48.
9. Шемшученко Ю.С., Мурашин Г.О. Конституційний Суд України. – К., 1997. – 20 с.
10. Цымбаренко И.Б. Защита прав и свобод человека в конституционном судопроизводстве//Основы государства и права.-2001.-№3.-С.64-66.